

MAIRS BERIDNA STRID

Detta är inte tornerspelstekniker, utan strid på liv och död, *pro vita et sanguine*, och som sådan förstår man att här är allt tillåtet. Man förstår snabbt att denna stridsdisciplin också kräver en hel del, inte bara god ryttarvana, uppmärksamhet på motståndaren och dennes häst, samt styrka och smidighet för att kunna använda lans, svärd och dolk och att brottas till häst. Man har oftast rustning, och hästarna är mindre än dagens, vilket de var på den tiden. Det gör också att det är lättare för en motståndare till fots att slänga av en ryttare ur sadeln, men kanske även väldigt lättmanövrerad och smidig. Precis som i fäktning och brottning till fots, finns det även med tekniker för att ta sin motståndare till fånga. Till saken hör då att riddare ofta tog fientliga riddare till fånga under strid och begärde lösen för dem. Detta kapitel, precis som många andra i Mairs verk, ger oss en unik inblick i inte bara hur rustningar, sadlar tränas och vapen såg ut, men också hur de användes. Det finns också en hel del stycken där man tar motståndaren till fånga. Detta har att göra med att man ofta i strid tog adelsmän till fånga och begärde lösen för dem. Vad som verkar vara av allra högsta prioritet i alla stycken till häst är att ta initiativet och gå till attack, vare sig du hinner göra redo ditt vapen eller ej. Vidare rekommenderar jag inte att man utför någon av styckena i full hastighet, för utövarnas och hästarnas hälsas skull.

Den illustrerade delen består av fyra olika varianter av strid i denna ordningen:

1. Där den ene befinner sig på hästryggen och den andre till fots, utan rustning, beväpnade med olika vapen. Ryttaren har antingen lans, spjut eller svärd. Fotgängaren har pik, hillebard, svärd, eller värja och bucklare.
2. Där båda befinner sig till häst, stridande med lans.
3. Där båda strider med svärd.
4. Brottning till häst, samt två stycken där den ene drar dolk.
5. Där den ene stigit av hästen och hans motståndare kommer ridande till anfall.

En liten kommentar över terminologin:

Lansen – schürtzer, eller *hasta trabá'lis/eque'stris* - är vad namnet antyder, nämligen en kompakt ryttarlans där övre änden har en ganska tunn spets, och nedre änden där man håller den, kallad bausch, *manú'brium* eller *retiná'culum* är tjockare för att kunna balansera upp lansen, och förs in i rusthaken när man rider till anfall.

Rusthake – Rüsthagke, eller gerüst, *ha'mus*. Man har två stycken på rustningen, en nedre och en övre. Den övre kallas på franska Arrête-de-lance, befinner sig vid högerbröstat, och är till för att hålla lansen på plats så den inte åker baklänges vid en stöt. Den nedre är en liten krok som antingen kan finnas på rustningens gördel eller på sadelbågen, och är till för att hålla stångtyglarna i tillfälle du behöver använda båda händerna. Denna är inte mig veterligen inte belagd på andra ställen.

Sadeln – Sattel, *se'lla/ephi'ppium*. Sadeln i detta fallet är en hög riddarsadel vilket ger stabilitet i en lansstöt. Den är även försedd med en hög främre välvning, sadelbågen, som går ner på vardera sida över låren, sadelvingarna och ger lite extra skydd för dessa.

Stångtyglarna – Man har här två par tyglar på hästen. Det ena, kallad bridongen, hänger i ringarna på bettet, och det andra, stångtyglarna, ty. Stangenzigel, hänger i bettstängerna och ger extra hävstång till bettet. Det är inte stora åthävor man skall behöva ge hästen för att få den att lyda. I latinet gör man ingen skillnad mellan de båda, och kallas *fré'num*, eller *habé'nae* om vartannat.

Spjutet – Knebelspiess, eller *vená'bulum*, och är ett enkelt spjut där huvudet är försett med två klackar för att inte genomborra motståndaren helt.

Svärdet - är är ett långsvärd, dock inte samma träningsvärd som i långsvärdskapitlet, utan vi förstår att detta är vasst, och ganska långt, och ägnat åt både hugg stöt och skär.

STRID DÄR RYTTAREN HAR LANS MOT FOTGÄNGARE MED HILLEBARD

I följande beridna stycke gör du som så här: håll upp lansen över högerbenet, och rid mot fotgängaren, och sätt lansen i rusthaken. Om du då befinner dig till fots med vänster ben fram, och håller hillebarden i ett hugg ovanifrån medan du väntar på motståndaren, och när han då kommer nära, så styr du in ett hugg från din vänstersida mot hans högersida mot hans lans, och trycker ner den hårt, och om du sedan kliver med högerfoten i triangel kommer ryttaren bryta sin lans. Om han sedan försöker dra svärdet, springer du fram med två steg mot honom och sätter yxbladet på hillebarden om hans nacke och drar åt dig, så kastar du honom av hästen.

STRID DÄR FOTGÄNGAREN HAR PIK, OCH RYTTAREN LANS

Skulle det vara så att en ryttare rider mot dig för att försöka skada dig, så sätter du bakre änden på din pik i marken, och riktar främre spetsen mot motståndaren. Framförallt skall du se till att kan använda piken på båda sidor, så att om motståndaren till häst kommer mot dig beväpnad med lans, så ska du kunna försvara dig mot honom på båda sidor. När han då kommer mot dig, så slår du undan hans lans från din högersida till hans vänstra. Fortsätter han då framåt mot dig, styr du in piken i ansiktet på honom, så kastar han sig själv ur sadeln, och därefter kan du dra värja och göra vad du känner för mot honom.

ETT STYCKE DÄR RYTTAREN HAR SPJUT OCH FOTGÄNGAREN
HILLEBARD

När du rider mot din motståndare, så gör du så här: håll spjutet utsträckt över högerbenet i högerhanden, och när du skall till att anfälla, så för du in spjutet i rusthaken och rider mot honom sålunda. Om din motståndare kommer mot dig på detta sätt, så går du fram med vänsterfoten och håller din hillebard till ett hugg ovanifrån, och hugger hans spjut från din vänstersida till hans högra så har du avvärjt hans anfall. Därefter tar du två steg mot honom och hakar honom i vänstersidan av halsen med yxbladet på hillebarden, och drar åt dig kraftigt, så slänger du ryttaren av hästen.

STRID DÄR RYTTAREN HAR SPJUT OCH FOTGÄNGAREN FÖRSVARAR SIG MED SVÄRD

Så här gör du: lyft upp spjutet över högerbenet med högerhanden och i det du sporrar hästen mot motståndaren så för du in spjutet i rusthaken och siktar mot hans visir. Om ryttaren kommer mot dig på detta vis, och du varken har pik eller hillebard att skydda dig med, endast svärdet, så drar du det och håller upp det framför ansiktet, och för upp hans spjut med korset på så vis, så har du försvarat dig mot hans stöt. Därefter lyfter du upp svärdet över huvudet, kliver i triangel och skär av motståndarens hästs senor så faller hästen omkull, och du kan göra vad du känner för mot motståndaren.

HUR EN RYTTARE UNDGÅR FOTGÅNGARENS PIK

Så här gör du mot ryttaren: gå fram med vänsterfoten och håll piken med båda händer till höger om dig, med spetsen riktad mot motståndaren, och härifrån fortsätter du fram med högerfoten och vänder in spetsen i ansiktet på honom. Om du som ryttare, märker motståndaren göra detta mot dig, så fäster du tyglarna i haken vid bältet och flyttar lansen från rusthaken och håller den på tvären med båda händer, och för undan motståndarens stöt sålunda mellan dina båda händer till vänster om dig, och sedan för du in lansen återigen in i rusthaken som är där för att förhindra att lansen åker baklänges under armen, och ränner i full fart mot motståndaren och stöter honom på fall med lansen.

SAMMANSTÖTNING DÄR RYTTAREN ANVÄNDER SVÄRD MOT EN FOTGÄNGARE BEVÄPNAD MED VÄRJA OCH BUCKLARE

I denna sammanstötning mot en fotgängare så gör du så här: om du ser fotgängaren komma mot dig, så rider du mot honom i full fart med draget svärd, och när du kommer nära honom så hugger du honom i huvudet från din högersida mot hans vänstra. Om ryttaren kommer mot dig på detta sätt, så kliver du fram med vänsterfoten, drar värjan och håller upp bucklaren framför ansiktet med vänsterhanden och för undan hans hugg sålunda. Därefter stöter du in värjan i bröstet på hästen så faller du omkull den, och du kan göra vad du vill mot din motståndare.

EN STRID DÄR FOTGÄNGAREN HAR VÄRJA OCH BUCKLARE OCH
RYTTAREN HAR SVÄRD

Så här gör du i detta stycke med värja och bucklare: när ryttaren kommer mot dig, går du fram med vänster fot och drar kvickt värjan med högerhanden och fattar bucklaren i den vänstra som försvar, och om ryttaren då är beväpnad med svärd, och hugger mot dig med detta, så lyfter du upp bucklaren med vänsterhanden och för undan hans hugg sålunda. Därefter hugger du hästen över båda skenorna, så faller du den till marken. Sedan kan du kämpa hur du vill mot din motståndare.

EN FRISTÖT MED PIK MOT EN RYTTARE BEVÄPNAD MED LANS

Så här använder du pik i detta stycket: om du ser ryttaren komma mot dig, och du befinner dig till fots, så ställer du dig med vänster fot fram och håller piken med vänsterhanden vid bröstet i friläge, och med högerhanden på bakänden, och spetsen riktad mot motståndaren. Anfaller han dig då med sin lans, så vänder piken från din vänstersida till hans högra och på så sätt för du undan hans lans. Sedan tar du ett steg fram med högerfoten och stöter kraftigt med piken i ansiktet på honom. Därefter skall du dock se till att bakänden befinner sig i marken i gott försvar, så ryttaren inte kan skada dig på något vis.

STRIDSSTYCKE DÄR RYTTAREN ANVÄNDER SIG AV SVÄRD OCH LANS
SAMTIDIGT MOT EN FOTGÄNGARE MED PIK

Så här skyddar du dig med din pik mot en anfallande ryttare: ställ dig med vänster fot fram och håll piken på din högersida med spetsen riktad mot motståndaren för en stöt. Om din motståndare till fots gör ovanstående mot dig, sporrar du hesten mot honom, och rör vid hans pik med din lans i främre delen, och för undan hans stöt till höger om dig, och i samma stund som du parerar vänder hästen mot motståndaren, och för in hans pik under din högra armhåla, och slänger undan din lans från rusthaken, sporrar hästen mot motståndaren, drar svärd, och genomborrar hans kropp med detta.

STRID DÄR FOTGÄNGAREN ANVÄNDER HILLEBARD MOT EN RYTTARE MED LANS

Om du önskar segra i detta stycke, så måste du göra på följande vis: om en ryttare rider mot dig med sin lans, så ställer du dig med vänster fot fram och håller upp hillebarden med yxbladet mot honom, och om han då anfaller med lanssen, krokas hans lans med din hillebard och lyfter upp den, så har du avvärjt hans stöt. Sedan stöter du med spetsen i ansiktet på honom så hårt du kan. Om en motståndare till fots gör detta mot dig som ryttare, och du nu inte kan använda din lans, så kastar du den ur rusthaken och vänder hästen till vänster, drar svärdet och hugger mot hans hillebard, så har du avvärjt hans anfall. Därefter sporrar du hästen mot honom och genomborrar honom med svärdet.

ETT ANNAT STYCKE SOM FÖREGÅENDE

Så här använder du hillebarden i detta stycket mot en ryttare med lans: om ryttaren kommer mot dig med sin lans, så stå med vänster fot fram mot motståndarens högersida, och hugg mot främre änden av hans lans med hillebarden från din vänstersida mot hans högra, så har du avvärjt hans anfall. Om du sedan trycker ner hans lans, så tvingar du ryttaren att falla till marken slagen baklänges, och han kan inte skada dig vidare. Om du gör det här, skall du dock se till framförallt att du trycker ner lansen snabbt med hillebarden, så han slår av sig själv. Därefter kan du slåss mot honom hur du vill.

ETT SÄTT FÖR FOTGÄNGAREN ATT KASTA RYTTAREN

Om du sitter till häst och du ser din motståndare till fots använder värja, så drar även du svärd, och rider mot honom och hugger mot hans huvud. Om din motståndare gör just detta mot dig, lyfter du upp värjan och för undan hans hugg till vänster om dig med långa eggen. Sedan kliver du fram så fort du kan till hans högersida, och fattar tag med vänsterhanden i hans högerhand, och skjuter honom från dig på så vis, så kan han inte slåss mot dig. Sedan genomborrar du hans hals med din värja så hårt du kan, och på detta vis stupar ryttaren.

YTTERLIGARE ETT SÄTT ATT KASTA RYTTAREN TILL MARKEN

Om du sitter till häst, och du ser fotgängaren beväpnat sig med värja och bucklare, så sporrar du din häst, och rider mot honom snabbt med draget svärd med spetsen riktad mot motståndarens ansikte eller bröst. Om du ser din motståndare rida mot dig på så vis, för du undan hans stöt med långa eggen till vänster om dig, sedan släpper du värja och bucklare och springer du mot motståndaren, och fattar tag med vänsterhanden på utsidan över hans högerarm, och på insidan av hans armbåge, och drar neråt, samtidigt som du då fattar tag med högerhanden i vänstersidan av hans hals, så kan du kasta honom till marken utan risk för skada.

ETT ANNAT SÄTT ATT KASTA RYTTAREN

Så här utför du detta stycket: om ryttaren rider mot dig, så ställer du dig med höger fot fram, och drar kvickt värjan. Drar han då sitt svärd, och tänker ränna genom dig med spetsen, så för du upp värjan mot hans svärd, och för undan anfallet på hans högersida. Sedan ser du till att komma nära motståndaren, och fattar tag med vänsterhanden nedantill i hans högerben, och lyfter upp det mot hans vänstersida, och om du sedan stöter honom i ansiktet med värjan, måste han falla till marken.

FÖRSTA ANRIDNINGEN MOT GARD I STRID

När du sitter till häst, så gör du så här i detta stycket: håll lansen med högerhanden vid handtaget upplyft över högerbenet vid sadelbågen, med spetsen riktad uppåt, och fatta tyglarna med vänsterhanden. Sedan sporrar du hästen och för in lansen i rusthaken och sänker spetsen och riktar den mot motståndarens¹ bröst. Om din motståndare rider mot dig på detta sätt, och du är utan rustning, men håller en stridshammare eller klubba i högerhanden, och tyglarna i den vänstra, så rider du mot honom så att din högersida kommer mot hans högra. Sedan lyfter du upp högerarmen och för undan motståndarlansen från din högersida till hans vänstra, på så vis avvärjer du dig från hans anfall. Sedan om du fortsätter rida fram så värjer du dig undan all skada.

1 I latinet står det "fotgängarens bröst". Det är antagligen en miss hos skrivaren.

ANDRA ANRIDNINGEN MOT AVVÄRJNING I STRID

Så här utför du detta stycke: håll lansen upprätt över högerbenet i sadeln med spetsen pekande uppåt, med högerhanden i fästet, eller handtaget som man också kan kalla det, dvs. där man håller lansen bäst, och med tyglarna i vänsterhanden. Härifrån sporrar du hästen och för in lansen i rusthaken och riktar spetsen mot motståndarens bröst, och stöter mot hans högersida. Om din motståndare å andra sidan rider mot dig på detta vis, och du håller en stridshammare i högerhanden och tyglarna i din vänstra, så rider du mot motståndaren och slår undan hans lansstöt från din högersida till din motståndares vänstra, så har du försvarat dig från hans anfall. Därefter rider du bort från honom på hans högersida.

HUR MAN ANVÄNDER LANS MOT EN MOTSTÅNDARE MED SVÄRD /ANRIDNING MED LANS MOT SVÄRD

Se strax till i början att föra in lansen i rusthaken, och när du rider mot honom, sänker du ner spetsen. Därefter lyfter du kvickt upp spetsen igen och vänder in den i ansiktet eller bröstet på motståndaren. Om din motståndare kommer mot dig på samma sätt, rider även du mot honom och håller svärdet i högerhanden över högerbenet i sadeln, och håller tyglarna med vänsterhanden, och sedan för svärdet till framänden av hans lans, och för den till höger² om dig, så har du avvärjt hans attack. Sedan fortsätter du fram till hans högersida och lyfter upp hans lans med korset på svärdet, högt över hans axel, och slår svärdsknappen i visiret på honom. När du gjort detta försätter du fram förbi hans högersida.

² Latinet säger vänster, men av bilden verkar det mer sannolikt att det är höger.

YTTERLIGARE ETT FÖRSVAR MED SVÄRD MOT LANS³

I detta stycke gör du så här: för in lansen i rusthaken, rid mot motståndaren och vänd in lansen i bröstet på honom så hårt du kan. Gör han detta mot dig, och du håller svärdet i högerhanden med hjaltet för bröstet och spetsen pekande uppåt, så rider du mot motståndaren och för undan hans stöt med långa eggen på ditt svärd från din vänstra till din högersida, och när du rider närmre honom, för du in hans lans under högerarmen för in svärdet under det, sedan slår du din svärdsknapp i visiret på honom. Om motståndaren försöker göra samma sak, kastar du lansen ur rusthaken och fattar tag med högerhanden i hans högra, och för undan hans attack på så vis. Om du sedan fortsätter rakt fram på hans högersida, kan du kasta honom av sadeln.

³ Den latinska texten till styckena nr 18 och 20 är förväxlade, både i c394 och i cod 10827. Jag har dock rättat till misstaget här.

Om motståndaren kommer mot dig till häst med lansens förd in i rusthaken, så drar du svärdet och håller det framför dig med spetsen pekande uppåt, så rider du framåt med armen upplyft, och i farten sänker du spetsen ner på din vänstersida. Sedan när hans lans kommer nära dig, vänder du handen så att långa eggen riktas uppåt, och korta eggen ligger mot insidan av motståndarlansen, och för snabbt undan lansens med korset till vänster, så har du avvärt motståndarens stöt. Sedan ser du till att rycka upp svärdet igen, och stöter eller slår med spets eller svärdsknapp i ansiktet på honom.

⁴ Balanspunkten på svärdet längst ner på klingan vid korset.

ETT SÄTT ATT FÖRA HÖGERARMEN ÖVER MOTSTÅNDARENS LANS, DVS
EN ÖVRE INVRIDNING / EN ANNAN PARERING MED SVÄRDET

När du fört in lansen i rusthaken, rider du mot motståndaren och riktar spetsen mot hans bröst. Om din motståndare å andra sidan kommer mot dig på samma sätt, och du är orustad, och håller ditt svärd framför bröstet med högerhanden och tyglarna i den vänstra, så rider du mot honom, och för hans lansstöt till höger med svärdet. Därefter för du högerarmen över hans lans, så att du håller under armen, och ser framför allt till att föra in svärdet undertill så att korset ligger mot undersidan av lansen. Om du sedan fortsätter fram kommer du slå motståndarlansen ur rusthaken med svärdet på din vänstra sida.

PARERING MED LANSEN PÅ BÅDA SIDOR

När din motståndare fört in sin lans i rusthaken, så för du genast in tyglarna i nedre rustkroken och fattar lansens på tvären, så att spetsen pekar uppåt och tjockänden pekar nedåt på din högersida, och på så vis rider du mot honom, och för din lansspets mot utsidan av motståndarens lans på hans högersida, och om du sedan för hans lans med din lans från din vänstersida till hans vänstra, så har du avvärt hans stöt och han tvingas släppa sin lans. När du sedan rider vidare, ser du till att du lyfter upp lansens med båda armarna i luften vänder in spetsen mot motståndaren och stöter honom i ansiktet eller armhålan. Om din motståndare kommer mot dig på detta sätt, för du undan hans stöt med högerarmen på utsidan, så är hans stöt förgäves.

EN TEKNIK DÄR DU SÄNKER NER LANSEN ÖVER HÖGERAXELN OCH
PÅ SÅ VIS FÄLLER OMKULL MOTSTÅNDARENS
HÄST/ÖVERLÄNGNING I FLYKTEN

När ni båda fört in era lansar i rusthakarna, och just står i färd med att rida mot varandra och anfälla med lansarna, och du vill lura din motståndare med sagda teknik, så vänder du din häst och dra lansen ur rusthaken och låtsas att du vill fly, och håll öga med huruvida fortsätter efter dig med sin lans i rusthaken. Ser du då hur han kommer mot dig, så väntar du ett litet ögonblick tills han kommer nära dig för bak lansen över högeraxeln så att spetsen hamnar mellan motståndarhästens ben och binder på utsidan av hans lans. Sedan håller du hårt fast med högerhanden i lansfästet och sträcker ut armen samtidigt som lansen, så har du avvärjt motståndaren stöt samtidigt som du fällt omkull hästen. Om du sedan vänder dig från höger till vänster så att du återigen står vänd mot motståndaren, så kan du slåss hur du vill mot honom.

GENOMVÄXLING MED BÅDA LANSARNA

Så här utför du detta stycket: för in lansen i rusthaken och rid mot motståndaren och stöt mot hans bröst med lansspetsen. Om han gör det mot dig, så rider även du strax mot honom, och växlar genom med din lans från din högersida till hans högra och för undan hans lans hårt, och stöter honom i visiret. Gör han det mot dig, släpper du tyglarna med vänsterhanden i inränningen och för undan hans lans från din vänstersida till din högra, så kommer du undan utan skador.

INRÄNNING MED PARERING MED LANSFÄSTET

För in stångtyglarna i rusthaken, och anfall motståndaren med en stöt i bröstet med lanssen. Gör han det å andra sidan, och har inte hunnit föra in lanssen i rusthaken, förrän motståndaren kommer mot dig, så rider du in på hans högersida, och håller lanssen på tvären framför dig, med spetsen riktad mot marken till vänster om dig, och samtidigt som du rider fram för du undan motståndarens stöt till höger om dig med lansfästet, därefter släpper du tyglarna med vänsterhanden och fattar tag i lanssen med denna, lyfter upp lanssen och stöter in spetsen i motståndarens visir.

ÖVERRUMPLING MOT PARAD MED MITTEN AV LANSEN

Så här gör du i detta stycket: för in lansen i rusthaken och rid till anfall och stöt motståndaren med lansen i bröstet. Gör din motståndaren detta mot dig, och du blir överraskad så att du inte hunnit föra in lansen i rusthaken, så rider du mot hans högersida och håller lansen framför dig på tvären, med spetsen pekande nedåt på din vänstersida, och håller tyglarna och lansen samman, och fångar du motståndarens lansstöt med fästet till höger om dig, samtidigt som du sporrar hästen. Därefter släpper du taget med högerhanden om lansen och fattar tag undertill i mitten på motståndarlansen, och rider vidare bort från honom, så drar du hans lans ur rusthaken och över högeraxeln på honom.

EN STÖT MOT MOTSTÅNDARENS HALS MED LANSFÄSTET

I denna striden gör du som följer: när du för in lansen i rusthaken, så rider du kraftigt fram mot motståndaren och riktar in en stöt ovanför hans bröst. Om han kommer mot dig på detta vis, och du inte hinner föra in lansen i rusthaken, så rid ändå mot honom, och fatta lansen tvärs över hästen, och i samma stund du ränner mot honom, parerar du med lansfästet, från din vänstra till din högra sida så hårt du kan. På så vis kommer motståndaren tvingas släppa lansen. Därefter sätter du tyglarna i rusthaken du har i gördeln på harnesket, lyfter upp lansen över huvudet och fattar främre änden av lansen med högerhanden och och håller vänsterhanden på bakänden över huvudet, och på så vis, vänder du in lansfästet i halsen på honom, och när du fortsätter ränna fram, faller du honom ur sadeln.

HANDPARERING MOT MOTSTÅNDARENS STÖT MED BAKÄNDEN AV LANSEN

Sagda stycke utförs som följer: när du satt lansen i rusthaken, sporrar du hästen och rider till anfall mot din motståndare och stöter mot hans bröst. Kommer motståndaren mot dig på detta vis, så rid även du mot motståndaren, och sätt stångtyglarna i nedre rusthaken, och håll lansen tvärs över hästen med högerhanden på fästet framtill (riktad framåt, övers. anm.) och vänsterhanden baktill, och i inridningen parerar du hans stöt från din högersida till hans högra med fästet, och stöter det sedan in i halsen eller visiret på motståndaren. Om din motståndare gör samma sak, låter du lansen falla och fattar tag i fästet på motståndarlansen med högerhanden och för undan hans stöt sålunda. Fortsätter du fram i galopp kan du kasta honom av sadeln lika väl som han dig.

SLAG MOT MOTSTÅNDARENS HAKA, DVS HALV SOLVISNING

Så här gör du i denna sammandrabbning: sätt lansen i rusthaken, och rid till anfall mot motståndaren och stöt mot hans visir. När han rider till anfall mot dig på detta sätt, rider även du till anfall mot honom, och håller lansen tvärs över framdelen av sadeln, och i samma stund du rider samman, för du undan hans stöt med stålfästet till vänster om dig. Gör han detta mot dig, släpper du lansen så snabbt du kan, och rider nära honom, och slår ut hans lans med högerarmen så att fästet på den åker upp, sedan sätter du högerhanden under motståndarens haka över hans lans och rider vidare förbi honom, så kastar du honom ur sadeln.

EN NEDRE PARERING MOT EN STÖT MOT DIN HÄSTS BRINGA

Så här gör du i detta stycket: så fort du satt lansen i rusthaken, rider du till anfall mot din motståndare och riktar in en stöt i bringan på motståndarens häst. Om din motståndare å andra sidan rider mot dig på samma sätt, så sätter du snabbt stångtyglarna i nedre rusthaken, och rider genast mot honom med lansen riktad mot marken, och parera till vänster om dig⁵, så att hans lans befinner sig på utsidan, sedan riktar du ner lansfästet med högerhanden över ditt högerben, och lyfter upp med vänsterhanden så kastar du ut motståndarens lans när du rider förbi honom från din vänstersida till hans vänstra, samtidigt som du kan slå eller stöta honom.

⁵ Latinet säger höger, men detta verkar av bilden att döma osannolikt.

HUR MAN FÄLLER OMKULL HÄSTEN MED LANSEN

Sätt lansen i rusthaken och rid till attack med full kraft mot motståndaren och rikta in din stöt mot hans häst. Om din motståndare gör detta, och förekommer dig, så du inte hinner sätta lansen i rusthaken, så rid samtidigt mot honom, och håll lansen med spetsen riktad mot marken och lansfästet i högerhanden framför visiret, så för du undan hans attack, samtidigt som du faller omkull motståndaren och hans häst på en gång. När du ser din motståndare falla, släpper du snabbt lansen med högerhanden och rider iväg förbi honom på hans vänstersida.

GARDERNA MED SVÄRDET PÅ BÅDA SIDOR

När ni båda dragit svärd, och hakat stångtyglarna i nedre rusthaken, och du då, som önskar vinna seger i denna strid, håller svärdet med högerhanden på hjaltet, vänsterhanden på mitten av klingan, och spetsen riktad mot motståndaren. Kommer då motståndaren på samma sätt mot dig, och rider kraftigt till anfall mot dig för att stöta, rid mot honom i samma position som från början, så att ditt svärd hamnar framtill på utsidan vid hans vänsterhand. Därefter släpper du taget om svärdet med vänsterhanden, och fortsätter fram med högra så att du rycker hans vänsterhand som håller svärdet från din högra sida till hans vänstra, och på så vis kan du låsa hans svärd, så att hans anfall går om intet. Men om din motståndare å andra sidan har låst dig på samma sätt, släpper du tag med högerhanden om hjaltet och fattar ordentligt tag på insidan av hans arm, och rider förbi honom, så kommer du loss.

LUGGLÄGET, DVS DÄR DU LÄGGER SVÄRDET MELLAN HÄSTENS ÖRON,
MOT SIDOLÄGET

Detta stycke utför du så här: dra svärd och rid till snabbt till anfall, och håll svärdet med högerhanden på högerlåret och lägg klingan mellan båda hästens öron, dvs på manen, och spetsen pekande mot motståndaren. Kommer motståndaren emellertid med svärdet draget på samma sätt, så drar även du strax svärd, och håller det med högerhanden på din vänstersida i sidoläge över din vänsterhand. När du då rider mot honom i sagda position och han då riktar in en stöt mot ditt visir ur manläget, för du undan den till höger om dig, och när du sedan rider förbi hugger du honom i bakhuvudet.

SIDOLÄGE MOT ÖVRE GARD

Rid strax till anfall i sagda läge, och håll det med högerhanden på högerhöften med spetsen pekande neråt över högerbenet, i sidoläge. Kommer din motståndare mot dig på samma sätt, så rid även du mot honom med ditt dragna svärd i högerhanden, lyft upp det över huvudet och rikta in en stöt med spetsen från det övre läget mot motståndarens skrev. Stöter han mot dig på samma sätt, för du undan hans anfall till vänster om dig och därefter stöter eller hugger du honom i högra armhålan eller högersidan, och rider förbi honom.

TVÅ ANDRA POSITIONER MED SVÄRD TILL HÄST

Så här gör du i denna sammanstöt: dra svärdet och håll det med högerhanden på hjaltet i övre läge, med spetsen mot motståndaren. Från denna position rider du till anfall mot motståndaren och riktar in en stöt med spetsen mot motståndarens hals. Gör han samma sak, och du då håller svärdet i högerhanden, så rid även du mot honom i sidoläge på din högersida. Därefter lyfter du upp svärdet mot hans och för undan hans stöt på din vänstersida, rid förbi honom och hugg eller stöt honom hur du vill i högersidan av hans huvud.

VREDESHUGGET MOT PARERING

I denna sammanstötning gör du på detta vis: håll svärdet upplyft i högerhanden, rid snabbt in mot motståndaren, och hugg ett vredeshugg från din vänstersida mot högersidan av motståndarens huvud. Anfaller dig din motståndare dig på samma sätt, och du då håller ditt svärd i högerhanden, så parerar du med korset på din högersida och stöter eller hugger mot hans visir, varpå du sedan rider förbi honom.

VREDESHUGGET MOT SIDOLÄGET

I denna sammanstötning gör du som följer: rid snabbt fram till anfall mot motståndaren, med svärdet i sidoläge på din högersida, och spetsen pekande mot motståndaren. Kommer han mot dig på samma sätt, så rid även du mot honom med svärdet i högerhanden upplyft över huvudet. När motståndaren då lyfter upp sitt svärd för att hugga ett vredeshugg mot ditt huvud eller slå svärdsnappen i huvudet på dig, lyfter du upp svärdet från sidoläget, och håller öga på tre blottade delar på motståndaren som du kan nå med spetsen, vilka är: högra armhålan, glipan i rustningen på högra armbågen, och slutligen visiret. När du då rider förbi honom kan du göra vadhelst du vill mot honom.

STÖT MOT VISIRET MOT PARERING

I detta stycke rider du till anfall mot motståndaren med svärdet och riktar in en stöt mot hans visir. Om din motståndare anfäller dig på detta vis och stöter mot visiret på dig, lyfter du upp svärdet, för samman det med hans och lyfter upp, så har du parerat hans attack, samtidigt som du därefter kan hugga eller stöta motståndaren i halsen eller visiret. Om motståndaren attackerar dig med hugg eller stöt på detta vis, parerar du medan du rider förbi. Därefter svänger du runt hästen, och hugger eller stöter honom i nacken, och sedan rider du iväg.

AVVÄPNING FÖLJT AV EN ARMBRYTNING

När ni rider mot varandra med dragna svärd, och du önskar vinna i denna strid, och håller svärdet i högerhanden, så hugg mot motståndarens huvud. Gör han det å andra sidan, lyfter du upp svärdet och parerar med långa eggen hängande fram på din vänstersida. Därefter för du svärdsknappen över motståndarens högerhand, lutar fram kroppen och drar åt dig så hårt du kan, sätter stångtyglarna i nedre haken vid bältet, tar tag med vänsterhanden i svärdsknappen, och om på så vis lyfter upp på din vänstersida, så vrider du svärdet ur händerna på motståndaren, samtidigt som du bryter armen på honom. Sedan fortsätter du fram med hugg eller stötar mot motståndarens visir.

EN UPPSÄTTNING MED SVÄRDHJALTET PÅ BÅDA SIDOR

När ni båda ränner mot varandra med dragna svärd, och motståndaren hugger ovanifrån mot ditt huvud, så rid fram mot hans högersida och vänd upp långa eggen mot hans hugg, och parera med korset. Sedan när du ridit nära honom, vänder du upp hjaltet med svärdsknappen före över hans svärd och för in svärdsknappen över hans högerhand, så att den hamnar under hans svärdsknapp. Om du sedan trycker ner till vänster när du rider förbi, och sätter tyglarna i nedre rusthaken så kan du ta tag i hans haka med vänsterhanden, och dra honom iväg, så att han faller baklänges när du rider förbi. Om du märker detta hända mot dig, för du in tyglarna i haken, och fattar tag med båda armarna på insidan av hans arm, och sedan trycker från dig hårt, så kommer du lätt undan.

FASTLÅSNING OM MOTSTÅNDARENS HALS

Sätt svärdsnappen mot harnesket framtill, och rid till anfall mot motståndaren och rikta in en stöt mot hans visir eller högra armhåla. Gör han det, så rid även du mot honom, sätt pommel på högerbenet och parera hans stöt med långa eggen på din högersida mot hans vänstra. Därefter för du korta eggen över hans vänsteraxel så att spetsen hänger ner bakom ryggen, sätter tyglarna i nedre rusthaken, och fattar tag med vänsterhanden i klingan nära korset ovanför ryggen på honom, och drar honom till vänster om dig, så kastar du honom till marken när du rider förbi.

HUR MAN TAR SIG UT FRÅN FASTLÅSNINGEN OM HALSEN

Så här gör du i denna sammanstötning: när ni båda rider mot varandra och motståndaren försöker låsa fast din hals, sätter du tyglarna i nedre rusthaken och fattar tag med vänsterhanden i motståndarens högra och lyfter upp den, så kommer du loss. Sedan fattar du åter tag i tyglarna med vänsterhanden och låtsas ta till flykten, men vänder istället hästen in från din högersida till motståndarens vänstra, och hugger honom med svärdet i vänsterbenet. Sedan kan du också göra vad du vill mot honom.

TY. FÖRSVAR MOT OMVÄNDNING/ LAT. ETT SÄTT ATT HINDRA
MOTSTÅNDAREN FRÅN ATT VÄNDA HÄSTEN

När ni båda ridit samman, och motståndaren vill vända om hästen, så rid så fort du kan in i honom, och se till att han inte kan vända hästen. Därefter vänder du in svärdsspetsen ur övre läget in i hans visir, sätter tyglarna i nedre rusthaken och fattar tag med vänsterhanden över motståndarens högra, och trycker ner handen och svärdet till vänster, samtidig som du trycker från dig motståndaren med svärdet så hårt du kan. På så vis drar du hästen ur sadeln när du rider förbi.

HUR MAN LYFTER RYTTAREN UR SADELN

När motståndaren rider mot dig i full fart, och tänker hugga ett hugg mot dig ovanifrån, eller vända in pommeln i visiret på dig, så rid även du mot honom men dra inte svärdet, utan fatta tag med högerhanden under hans högra och rid nära honom. Sedan lyfter du upp, samtidigt som du sparkar till honom undertill med högerfoten vid hans högra sporre. Gör du detta, kastar du honom baklänges ut ur sadeln.

EN SOLVISNING, DVS DÄR MOTSTÅNDAREN SLÄNGS BAKLÄNGES
TILLSAMMANS MED HÄSTEN

När ni rider mot varandra, så gör som följer: om han försöker hugga ett hugga ett vredshugg mot dig ovanifrån eller vända in svärdsnappen i visiret på dig, så dra inte svärdet, utan rid mot honom, och fatta tag med högerhanden i stångtyglarna på motståndarens häst nära halsen, och dra uppåt så hårt du kan, så börjar hästen att stegra. Därefter sätter du högerhanden i ansiktet på honom på så sätt att tyglarna då hamnar ordentligt upp på vänsterarmen, och om du sedan rider förbi, så kastar du omkull både motståndaren och hans häst.

ETT SÄTT ATT FATTA TAG I BETTSTÄNGERNA PÅ EN STEGRANDE HÄST

Önskar du gå segrande ur detta stycket, så dra ditt svärd och rid mot motståndaren, och hugg ovanifrån mot hans huvud, eller vänd in pommeln i visiret på honom. Gör din motståndare detta mot dig, å andra sidan, så rid även du mot honom, men dra inte svärdet, utan fatta tag i bittstängerna på motståndarens häst som du kan se på bilden, och lyft upp på din högra sida. Skulle då hästen vilja stegra sig häftigt, så rid så snabbt du kan nära honom och lyft upp sagda bittstänger, så kommer både häst och motståndare falla omkull samtidigt. Skulle emellertid motståndarens häst vara mindre benägen att vilja stegra sig, så ska du låta bli att använda den här tekniken, eftersom den är allt för riskabel, men istället fattar du tag i undersidan av hans högerarm med din högerhand, så kommer du undan fara för motståndaren.

HUR DU SÄTTER ÖVER MOTSTÅNDAREN PÅ DIN EGEN HÄST

När ni båda rider mot varandra, och ingen av er vill dra svärd, men båda vill förekomma den andra, så gör som följer: om han försöker ta tag i tyglarna på din häst, så rid fram så fort du kan mot honom, och fatta tag med högerhanden i hans vänsteraxel, och se framför allt till att du får ordentligt tag i halsen och hjälmen på honom. Sedan sparkar du med din högra sporre i motståndarens högerfot, och drar åt dig så hårt du kan med högerhanden ovan till till din vänstra sida, så kommer han försvagas både ovan- och undertill. När du därefter vidare förbi honom, så kastar du honom ur sadeln och lägger honom över på din egen häst.

I denna sammandrabbning, där ingendera parter har dragit svärdet, men ni båda beslutit sig för att rida till anfall med bara nävarna, och motståndaren då försöker dra dig ur sadeln och sätta dig på sin egen häst, och då står i färd med att ta tag i din vänsteraxel, så för du in högerhanden över hans högerarm och trycker från dig, så kommer du undan. Därefter drar du hans högerarm över sadelbågen, dvs främre och övre delen av din sadel, och lutar dig över den med överkroppen. Sedan vänder du om hästen från hans högarsida till din vänstra, så drar du honom ur sadeln.

När ni båda rider till anfall mot varandra med bara nävarna, och ingen av er har dragit svärd, och du då ser motståndaren vända ryggen till dig, så gör du som följer: följ efter honom så fort du kan, och fatta tag bakifrån, med högerhanden i hans högeraxel, vid halsen. Gör motståndaren kommer motståndaren mot dig på detta sätt och tänker kasta dig mot sig, så fatta tag i stångtyglarna med högerhanden istället för den vänstra, och så för upp vänsterhanden underifrån över hans högerarm och fatta tag i hans högeraxel och tryck ner, så bryter du armen på motståndaren och du när du rider vidare från honom, kan du även kasta honom ur sadeln.

Om motståndaren försöker bryta din arm med vänsterhanden, så dra åt dig högerarmen snabbt nedantill, och för in hans vänsterarm in under din armhåla, och vänd din häst från motståndarens högersida till din vänstra, så kastar du honom ur sadeln. Detta stycke, och vändningen av hästen låter sig inte riktigt illustreras på ett bra sätt, men ur denna teknik kommer kan man göra flera andra stycken.

ETT NACKSVING MOT EN AVVÄRJNING

I en sammanstöt där motståndaren fört högerhanden om din hals, och tvingar dig att släppa tyglarna, så böj dig fram i vågläge och fatta tag igen med vänsterhanden i stångtyglarna och fäst dem i sadelbågen så får du bättre stöd. Därefter för du högerhanden om livet på motståndaren under hans vänstra armhåla och sätter den över hans vänsterarm. Om du då rider med full kraft vidare, så gör du honom tömlös och kastar honom baklänges av hästen.

HUR MAN UNDVIKER FÖREGÅENDE STYCKE

När ni stött samman och din motståndare har fattat tag i din vänsterarm och armhåla, så för snabbt in stångtyglarna i nedre rusthaken, och rid så nära du kan din motståndare, och fatta tag med vänsterhanden över hans högra, och dra den nära dig över sadelbågen. Sedan sätter du ner högerarmen och armbågen framme över hans överkropp och över hans högerarm (som du ser på bilden), och om du sedan drar till dig ovan till på detta vis, samtidigt som du stänger visiret i hans bröst, och skjuter från dig när du rider förbi honom, så kastar du honom baklänges av hästen.

EN TEKNIK DÄR MAN TAR TAG I BRÖSTET PÅ MOTSTÅNDAREN MED
BÅDA HÄNDER OCH FÖR BORT HONOM. /TY. BRÖSTSTYCKET MED
BORTFÖRNING

I följande sammanstötning gör du så här: när ni båda rider samman sätter du snabbt stångtyglarna i nedre rusthaken som du har vid midjan, och fattar tag med båda händerna i bröstet på motståndaren. Om han gör det å andra sidan, och tänker lyfta dig ur sadeln, så sätter du snabbt tyglarna i nedre rusthaken och ser till att lossa benen ur stigbyglarna, och trycker dig hårt mot honom. Därefter lämnar du din egen häst och hoppar över på hans, och sätter dig bakom motståndaren, och håller fast runt hans armar med dina händer, och sedan fattar tag i hans tyglar och drar åt dig, så kan du rida iväg vart du vill med motståndaren fången.

FÖREKOMMANDET MOT SOLVISNINGEN

Om motståndaren kommer ridande till anfall mot dig i full fart med svärdet draget, så att du inte hinner dra ditt svärd, och han då hugger mot visiret på dig, så rid mot motståndaren och lyft upp högerarmen mot hans svärd, så för du undan hans hugg på din högersida. Därefter rider du in nära honom och fattar tag i hans öppna visir med högerhanden, och rycker upp, så visar du honom solen, och när du rider förbi så bryter du nacken av honom.

ETT KAST UR INFÖRNING AV RUSTHAKEN SOM DU FÖR I
MOTSTÅNDAREN MOT HANS VILJA/TY. ETT KRAFTKAST I
RUSTHAKSANSLAGET

När ni båda rider till anfall mot varandra utan dragna svärd, men båda försöker förekomma den andre, så gör du som följer: när motståndaren rider mot dig, och försöker ta tag i ditt öppna visir, så sätter du strax tyglarna i rusthaken du har vid bältet⁶, och för undan honom med vänsterhanden. Sedan för du in mellan fingrarna den rem du har vid rusthaken, och du har gömt under rocken vid sadelvingen, och slår den över motståndarens rustning var du kan på höger eller vänster sida, och om du sedan rider förbi honom, drar du honom till marken.

⁶ Latinska texten säger den övre, men det verkar osannolikt.

HUR MAN DRAR TRÄNSET AV HÄSTEN

Så här utför du detta stycke: rider ni båda mot varandra med öppna visir, och din motståndaren tänker stöta eller hugga mot ditt ansikte, för du strax stångtyglarna i nedre rusthaken och för undan hans anfall till vänster om dig med vänsterhanden. Därefter fattar du tag i den del av tränset på motståndarhästen som befinner sig bakom öronen på dens man, och drar av tränset sålunda, och rider nära motståndaren. Försöker din motståndare göra samma sak mot dig, släpper du svärdet och fattar tag med högerhanden i hans högra armhåla, sporrar hästen och rider förbi, så kastar du honom ur sadeln.

RIDNING JÄMSIDES I FASTHÅLLNING

Om ni båda rider till anfall mot varandra med bara nävarna, och båda vill försöka få tag och kasta den andre av sadeln, så se då noga till att om du vill vinna segern att du rider in med din vänstersida mot motståndarens högra, och när du gjort detta, så prejar du hårt honom hårt i högersidan med din vänstra. Sedan för du vänsterarmen bakifrån runt motståndarens hals, och tar ett kraftigt tag framtill i hans strupe, sporrar hästen, och sparkar till hans högerfot med din vänstra just vid stigbygeln. Fortsätter du rida vidare fram bredvid motståndaren, kommer du kasta motståndaren framlänges över på din häst, eller dra honom framlänges ur sadeln. Men om du blir varse din motståndare ta tag i dig på samma sätt, så lyfter du högerarmen, och slår till så hårt du kan på insidan av hans armbåge. Trycker du sedan ner hårt på detta vis, och fortsätter rida fram bredvid din motståndare, så kommer du loss från honom.

DEN ANDRA JÄMSIDESFASTHÅLLNINGEN

När ni rider samman, och båda två tänker kasta den andre av hästen med bara nävarna, så fattar du tag med invänd vänsterhand i motståndarens visir, och ryck honom bakåt, och dra honom till dig, så faller han ur sadeln. Gör din motståndare detta mot dig, så rid så nära du kan intill din motståndare, och för din högerarm över din motståndares vänstra och tryck ner så att den hamnar under din högra armhåla. Sedan trycker du ner ordentligt, och tar vänsterhanden till stöd för din högra, och trycker ner honom över sadelbågen, så har du honom fången, och om han stretar imot, kommer han dra sig själv ur sadeln när han rider förbi. Om du vill, kan du även bryta armen på honom, om du vänder om din häst till vänster från hans högersida.

ETT GREPP I HANDEN I SAMMANTÖTNING

När ni båda rider samman utan att dra svärd, och du som önskar ta hem segern, gör så här: när du kommer mot din motståndare på högersidan mot din motståndares högra, så sätter du högra handflatan över motståndarens visir, och trycker från dig när du rider förbi, så kastar du motståndaren baklänges. Märker du han göra samma sak, dock, så slår du högerarmen över hans högerarm och för den hårt till ditt bröst. Försöker motståndaren göra detta, sänker du handen och trycker ner hans vänsterhand som håller stångtyglarna, och det snabbt, och därefter drar du honom över din högersida. Vidare skulle din motståndare försöka kasta dig på samma sätt när han rider förbi, så fattar du ett ordentligt tag med högerhanden som du slagit över motståndarens arm i sadelvingen, just vid övre delen av sadeln, och med vänsterhanden i sadelbågen, dvs främre delen av sadeln, och trycker ner ordentligt våldsamt med din armbåge på insidan av motståndarens armbåge, samtidigt som du snabbt rider förbi, så tvingas han släppa taget eller kastas omkull, och hans anfall är bragt om intet.

GREPP MED BARA HANDEN

När ni rider mot varandra utan att ha dragit svärd, så gör du som följer i detta stycke: när du kommer fram mot motståndaren, och håller högerhanden på ditt högerben, så fattar du snabbt tag i motståndarens vänstra som håller i tyglarna, och drar åt dig den så hårt du kan. Om din motståndare har fattat tag i dig på samma sätt, sätter du handflatan i hans visir så fort du kan, och när du rider förbi trycker du honom baklänges ur sadeln. Gör han det å andra sidan, släpper du taget med högerhanden om hans vänstra, och slår till vänster med armen i hans arm just på insidan av armbågen, så kommer du loss och hans ansträngningar är förgäves.

GREPP BAKIFRÅN

Om någon kommer mot dig bakifrån som är snabbare än dig, ni båda är tomhänta, och din motståndare då går upp med sin vänstersida mot din högra, och för vänsterarmen om din hals bakifrån och tar ordentligt tag för att föra bort dig eller kasta dig mot sig, så se då till att så fort motståndaren kommer nära, så slår du din högerarm på utsidan över motståndarens. Sedan släpper du tyglarna med vänsterhanden och sätter dem i nedre rusthaken, och använder den till stöd för din högerhand, och om du sedan trycker ner så hårt du kan mot bröstet, så kommer du loss ovanpå, samtidigt som du håller hans arm mot ditt bröst. Fortsätter du då vidare, så har du honom fången. Om du vill kasta honom till marken å andra sidan, drar du hans arm över sadelbågen och håller fast hårt, och fattar tyglarna med vänsterhanden igen. Sedan vänder du hästen från motståndarens vänstersida till din högra, samtidigt som du håller så hårt du kan i hans arm, så kastar du honom omkull.

GREPP FRAMIFRÅN

När ni båda rider samman tomhänta, och du vill komma undan med segern, så håller du högerhanden över högerbenet med armen nära kroppen, och rid in med din högersida mot din motståndares högra. När ni då kommit samman, för du högerarmen framifrån om hans hals, och träng dig hårt mot honom med överkroppen, samtidigt som du trycker från dig ovan till med armen på hans hals, så kastar du honom baklänges. Om din motståndare håller fast dig i samma grepp och tänker dra dig ur sadeln, så för du högerarmen över hans högra armbåge och trycker ner hårt. Därefter fattar du tag med båda händer i sadelbågen och fortsätter rida fram, så kastar motståndaren av sig själv. Denna teknik kan utföras på många olika sätt.

När ni båda rider till anfall mot varandra tomhänta, och du önskar vinna segern, så gör du som följer: håll armarna nära kroppen och tyglarna hårt med vänsterhanden nära bröstet vid sadelbågen. Sedan rider du in med din vänstersida i din motståndares vänstra så nära du kan, och fattar tag med vänsterhanden i motståndarens visir. Om han anfaller dig på samma sätt, sätter du tyglarna i främre rusthaken och i samma stund fattar du tag med vänsterhanden på insidan av hans armbåge och trycker ner till höger om dig så hårt du kan. Sedan för du högerhanden bakom hans nacke och fattar tag i visiret vid högerögat eller om hakan på honom, och drar fram samtidigt som du trycker ner hårt. När du gjort detta fattar du åter tyglarna med vänsterhanden och håller dig hårt fast i sadelbågen. Om du sedan trycker ner samtidigt som du drar åt dig ovan till när du rider förbi, och sparkar till motståndarens vänsterfot med din vänstra just vid stigbyglarna, så kastar du honom lätt av hästen.

SIDORÄNNING DÄR MAN TAR HÄSTEN/LAT. HÄSTARNA

När ni båda rider in mot varandra, och du då rider in med högersidan mot din motståndares vänstra, så fort du kommer nära inpå honom, för du handen till vänster över motståndarhästens hals och fattar tag i bittstängerna han har i munnen. Om du sedan drar uppåt, kommer motståndarhästen stegra sig. Om din motståndare försöker göra samma sak mot dig, i det han böjer sig fram för att ta tag i bittstängerna fattar du tag i honom, och slår högerarmen om hans nacke och drar honom fram samtidigt som du trycker ner honom så hårt du kan mot din sadelbåge, sedan fattar du tag med vänsterhanden i hans vänstra och trycker ner, så har du stoppat hans anfall, samtidigt som du håller fast honom och kan ta honom till fånga.

TVÅ GREPP I MOTSTÅNDARENS HÄNDER FRÅN BÅDAS VÄNSTRA SIDA

När ni båda rider samman mot varandras vänstersida, så för du vänsterhanden över motståndarens vänsterarm så att du får tag undertill i hans vänstra armhåla. Om motståndaren har greppat tag i dig på samma sätt, sätter du snabbt tyglarna i främre rusthaken, och tar tag med högerhanden på utsidan av motståndarens vänstra armbåge, och med vänsterhanden i hans vänstra, och trycker ner på så vis samtidigt som du lyfter upp hans armbåge så bryter du armen på honom. Därefter rider du iväg från honom.

ETT HANDGREPP TILLSAMMANS MED BROTTNING

I sagda strid gör du som följer: om ni båda rider in med vänstersidan mot varandra, så sätter du tyglarna i främre rusthaken, och fattar tag med högerhanden över motståndarens bröst i hans högra armhåla och tar tag med vänsterhanden till hjälp för din högra. Sedan lägger du honom framför dig på sadeln och rider iväg.

EN ANNAN VARIANT PÅ FÖREGÅENDE TEKNIK

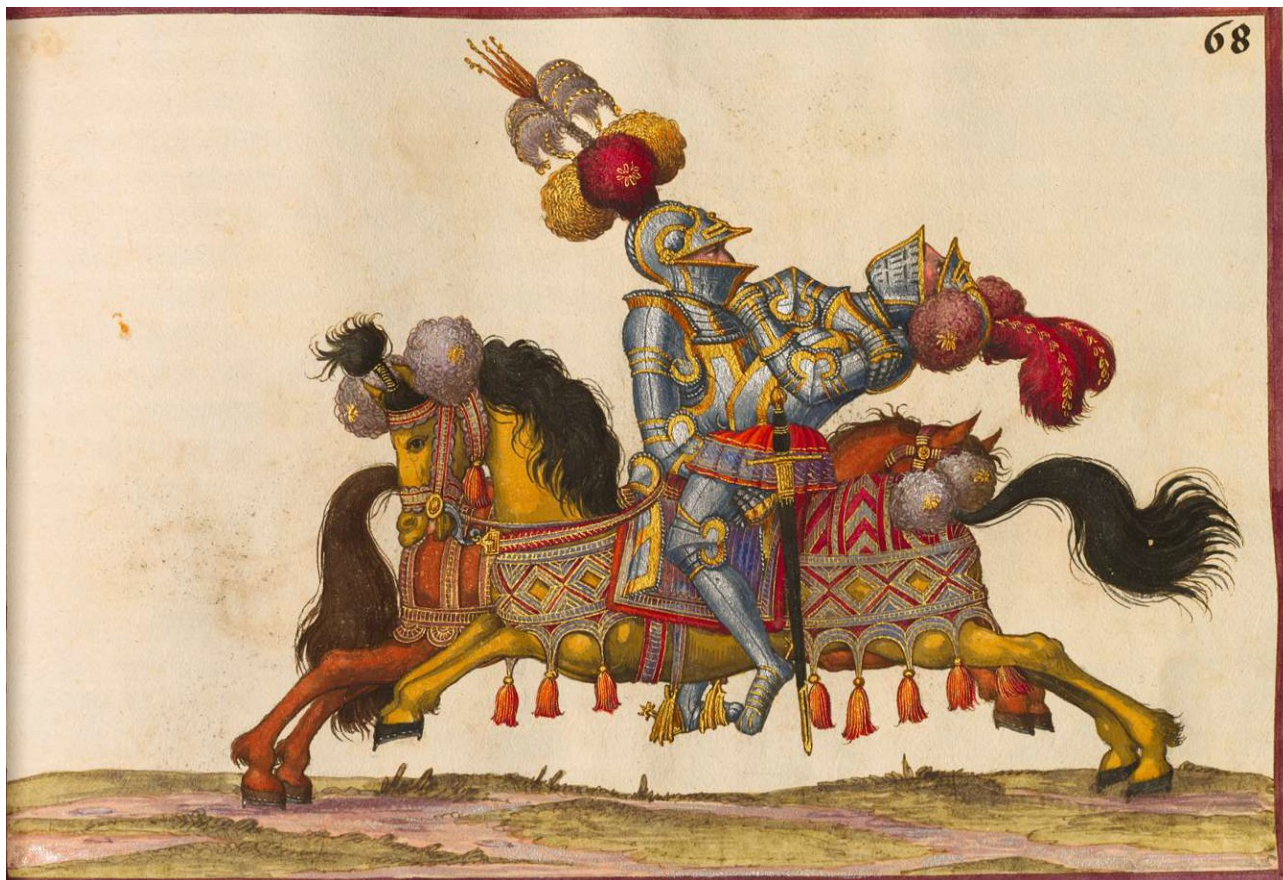
Om ni rider in till höger om varandra, rider du nära din motståndare, sträck högerhanden in under hans högerarm och tryck honom till dig. Om han anfaller dig på samma sätt, sätter du tyglarna i nedre rusthaken, och fattar tag med vänsterhanden i hans vänstra och drar honom över till din sadel och trycker ner honom över sadelbågen. Därefter sporrar du hästen och rider vidare, så drar du honom av hästen.

BROTNINGSTEKNIK DÄR MAN KASTAR RYTTAREN UR SADELN

Rid in mot motståndarens högersida, sätt tyglarna i nedre rusthaken, och grip tag i motståndarens utsidan av motståndarens högerben med vänsterhanden. Gör han detta mot dig, ser du till att ta tag i hans vänsterhand med din högra, och dra den över sadelbågen, så kommer båda händerna tillsammans, och du kan dra honom till dig. Om din motståndare å andra sidan fattat din vänsterhand, så fattar du tag i knävecket på honom med högerhanden, kastar den ur stigbygeln, och lyfter upp. Om du sedan sporrar hästen och rider fram, kastar du motståndaren baklänges.

EN ANNAN BROTTNINGSTEKNIK DÄR DU KASTAR IN RYTTAREN FRAMFÖR DIG PÅ DIN EGEN HÄST

I detta stycke gör du som följer: om ni båda rider mot varandra, för du snabbt tyglarna i nedre rushaken och så fort du kommit nära din motståndare, för du vänsterhanden om vänstersidan på hans hals, och högerhanden i hans vänstra armhåla. Håller motståndaren dig i samma grepp, fattar du tag med högerhanden i hans vänstra knäveck och lossar foten ur stigbygeln, och fattar tag med vänsterhanden i hans vänsteraxel. Har han fattat tag i dig på samma sätt och tänker kasta dig till marken, drar du honom kvickt till dig så hårt du kan, och trycker ner honom framlänges över sadelbågen, så drar du honom ur sadeln, och lägger honom över på din egen häst. Därefter kan du rida iväg med honom fången varthelst du vill.

EN ANNAN VARIANT PÅ FÖREGÅENDE FRÅN BÅDADERA VÄNSTER
SIDA

Så här gör du mot din motståndare: om ni båda rider mot varandras vänstersida, så rider du nära din motståndare och sätter tyglarna i nedre rusthaken. Rider han då också nära dig och försöker ta tag om livet på dig, för du högerhanden över högeraxeln och mot hans rygg och drar honom åt dig hårt, samt med din vänsterhand lyfter upp hans vänsterben, som du dessförinnan sparkat ur stigbygel, och på så vis lyfter du honom ur sadeln. Därefter lägger du honom framför dig över din egen häst, och kan rida iväg med honom fången vart du vill.

DOLKSTÖT MOT AVVÄRJNING I STRID TILL HÄST

När ni båda rider mot varandra, och du kommer nära din motståndare, lägger du tyglarna i nedre rusthaken, och fattar tag med vänsterhanden i motståndarens tyglar. Därefter drar du dolken och stöter den i visiret på honom. Gör motståndaren detta mot dig, och du inte hunnit dra din dolk, fattar du tag med högerhanden i hans högerarm vid handleden, och lyfter upp, så har du avvärjt hans stöt, och försvagat honom. Sedan släpper du tyglarna med vänsterhanden, drar dolken med denne och stöter honom med dolken på insidan av vänsterhanden, så kommer du loss både ovan och undertill. Därefter rider du vidare förbi honom.

EN ANNAN DOLKSTÖT MOT VISIRET MOT ETT KAST

När ni båda rider in mot varandras högersida, och du då önskar vinna i detta stycket, skall du rida nära honom, dra dolken och stöta mot visiret på honom. Om din motståndare anfäller dig på samma sätt, och du inte hunnit dra din dolk, sätter du tyglarna i nedre rusthaken, och lyfter kraftigt upp motståndarens högerarm med vänsterhanden, så har du avvärt hans attack och försvagat honom. När du gjort detta, fattar du tag med högerhanden mellan hans armar i hans visir och skjuter från dig med båda händerna. Sporra hästen och rid starkt vidare förbi, så drar du motståndaren av hästen.

FÖRSVAR TILL FOTS MOT EN RYTTARES ATTACK

När ni båda stött samman, och du blivit av med din lans, så vänder du snabbt din häst och springer tillbaka till den, och i samma stund som du stiger av hästen, håller du tyglarna i vänsterhanden, så att du håller hästen vänd mot motståndaren. På så vis kan motståndaren inte komma till att skada dig och både han och hans häst kommer tröttas ut. Vidare, så kan du hålla dig säker från motståndaren hur länge du vill, och du kan samtidigt ta tillbaka din lans. När du då tagit den så håller du den med båda händerna, den vänstra överst och den högra vid fästet och tryck bakänden av lansen i backen. Därefter låter du hästen gå. När då motståndaren kommer mot dig i full fart, och har bara satt lansen i rusthaken på dess mitt, så lyfter du upp spetsen på din lans ordentligt mot ansiktet och för undan hans lans på insidan till vänster om dig och ner på hans högersida. Därefter lyfter du högerarmen och sänker din vänstra, och trycker ner motståndarlansen i marken framför hästen, och om du då går i samma stund går till vänster om motståndaren, kommer han falla till marken och tappa sin lans. Sedan kan du strida hur helst det behagar dig mot honom.

EN FÄLLNING AV BÅDE HÄST OCH RYTTARE

Om din motståndare till häst dragit sitt svärd och rider till anfall mot dig, och du befinner dig till fots, så håll lansens med högerhanden vid fästet och vänstra på främre änden, och höger fot fram. Kommer då motståndaren i full fart mot dig, så fatta lansens till en stöt med framänden med båda händerna, och skjut in spetsen på lansens mellan motståndarhästens framben och lyft upp bakre änden med båda händer så högt du kan, så kastar du omkull både häst och ryttare. Därefter kan du använda vilka tekniker du vill mot honom.